

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Panalungtikan

Kasenian kaasup salasihiji unsur tina kabudayaan, saperti nu diébréhkeun ku Koentjaraningrat (1985:2), yén unsur-unsur kabudayaan téh aya tujuh, nya éta: 1) sistem réligi jeung upacara kaagamaan, 2) sistem jeung organisasi kamasarakatan, 3) sistem pangaweruh, 4) basa, 5) kasenian, 6) sistem pakasaban, jeung 7) sistem téknologi.

Unggal unsur kabudayaan ngawujud jadi sistem budaya, sistem sosial, jeung unsur-unsur kabudayaan *fisik*. Salasihijina unsur kasenian bisa ngawujud dina ide, caritaan jeung *syair* nu éndah. Kasenian ogé ngawujud kréativitas tina seni, watek, jeung kahayang pribadi haténa, ogé mangrupa barang-barang nu éndah, saperti candi, kaén tinun, jeung barang karajinan séjénna.

Karya seni idéntik jeung kaéndahan, lantaran karya seni téh mangrupa hasil karya manusa dina nyiptakeun hal anu éndah sarta ngandung ajén-inajén dijerona. Rupa-rupa kasenian di Indonesia jadi ciri pikeun unggal daérahna. Loba pisan kasenian nu aya di Indonesia anu has, unik sarta béda-béda saluyu jeung karakter tur budaya masarakatna.

Seni tradisional di Jawa Barat mibanda poténsi seni budaya nu kudu diperhatikeun, boh ku pamaréntah boh ku lembaga-lembaga séjénna. Ku sabab sakabéh kasenian nu aya di Jawa Barat téh mangrupa hasil tina kréativitas urang Sunda, nu kudu dijaga tur diriksa sangkan ulah karebut atawa leungit. Salasihijina kasenian tradisional nu aya di Kabupatén Garut.

Garut mangrupa salasihiji kabupatén di Provinsi Jawa Barat nu euyeub ku kaseniannana, diantarana Lais, Badeng, Bangklung, Hadro, Cigawiran, Pantun Beton, Rengkong, Dodombaan, Pencak Ular, Surak Ibra, jeung Raja Dogar. Éta karya seni tradisional nu diciptakeun sarta geus ngalaman prosés turun-tinurun dina sababaraha periode ti para karuhunna.

Lais mangrupa salasahiji kasenian tradisional nu aya di Kampung Sayang Désa Cibunar Kecamatan Cibatu Kabupatén Garut. Ieu kasenian tradisional téh has tur aya sacara turun-tinurun nu diwariskeun ti karuhun. Éta kasenian téh mangrupa wujud budaya nu aya di masarakat Kampung Sayang.

Kasenian Lais téh gunana salaku pintonan kamonésan dina upacara sunatan budak, upacara nikahan, dina sukuran sarta hiburan-hiburan séjénna. Jaman kiwari mah kasenian Lais téh geus ngalaman parobahan, tapi teu ngarobah sipat aslina. Dina harti aya sawatara atraksi-atraksi anu marengan dina kagiatan Lais. Runtuyan atraksi dina kasenian lais, diantarana nya éta Sarimbian, Bodor, Tarajé Gobang, jeung dipungkas ku Séséroan.

T.S. Eliot ngébréhkeun yén “panalungtikan téh penting pikeun mekarkeun kasenian” (Jaiman, 1993:64). Lantaran dina kasenian téh miboga ajén-inajén nu kudu ditalungtik sangkan éta ajén téh bisa kapanggih tur katepikeun ka nu séjén. Kitu ogé dina kasenian Lais tangtu miboga ajén-inajén saperti ajén seni dina kasenian éta sorangan, ti mimiti persiapan acara, prungna, nepi ka réngsena.

Ajén hartina nya éta pangaji (LBSS, 2007:18). Seni nya éta kaparigelan pikeun nyieun hiji karya anu *berkualitas* (Ratna, 2011:4). Ajén seni mangrupa kualitas anu kawengku dina karya seni. Ajén seni dina kasenian mangrupa wujud kabudayaan nu bisa dipatalikeun jeung bahan pangajaran. Seni jeung pendidikan seni salaku usaha pikeun mekarkeun poténsi dasar manusa dina ngaronjatkeun poténsi jasmani, akal jeung rohani manusa.

Ajén seni anu nyampak dina kasenian Lais téh dipiharep jadi informasi pikeun urang Sunda. Ieu informasi téh ditepikeunana bisa ngaliwatan pendidikan formal jeung informal, anapon pendidikan formal di sakola dina pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII ngeunaan maca bahasan kasenian.

Panalungtikan ngeunaan kasenian téh geus loba, ieu di handap baris disebut panalungtikan nu ngaguar perkara ajén-inajén, nya éta;

1. “Ajén dina Simbol-simbol Kasenian Bangklung di désa Ciséro Kecamatan Cisurupan Kabupatén Garut”, ku Zaenal Anwar taun 2004;

2. “Ajén-ajén Éstétika dina Kasenian Sisingaan di Kabupatén Subang”, ku Eka Purwati taun 2011;
3. “Ajén Falsafah Kasenian Tarawangsa Désa Rancakalong Kecamatan Rancakalong Kabupatén Sumedang: Hiji Ulukan Sémiotik”, ku Rekha Rosdiana Dewi taun 2012;
4. “Ajén Atikan Kasenian Singa Dépok di Désa Cupunagara Kacamatan Cisalak Kabupatén Subang”, ku Dian Handianti taun 2008;
5. “Ajén Falsafah dina Kasenian Kuda Rénggong (Lingkung Seni Citra Kencana) Désa Parungsérab Kecamatan Katapang Kabupatén Bandung”, ku Cepi Kurdiansyah taun 2008.

Niténan hasil panalungtikan nu geus aya, geuning can aya nu nalungtik ngeunaan seni Lais di Jurusan Pendidikan Bahasa jeung Sastra Sunda, ieu panalungtikan nu dijudulan “Ajén Seni dina Lais di Kabupatén Garut pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan di SMA Kelas XII” téh perlu dilaksanakeun.

1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah

1.2.1 Watesan Masalah

Dumasar kana kasang tukang nu geus dipedar saméméhna. Sangkan teu lega teuing ambahanana, ieu panalungtikan baris dijieun dina wangun pertanyaan “*kumaha kasang tukang sajarah kasenian Lais, prak-prakan kasenian Lais, ajén seni nu nyampak dina kasenian Lais jeung patalina hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII?*”

1.2.2 Rumusan Masalah

Dumasar kana watesan masalah tadi ieu panalungtikan baris dirumuskeun dina wangun kalimah pananya ieu di handap.

- 1) Kumaha kasang tukang sajarah kasenian Lais?
- 2) Kumaha prak-prakan kasenian Lais?
- 3) Naon waé ajén seni anu nyampak dina kasenian Lais? Jeung

- 4) Kumaha larapan hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII?

1.3 Tujuan Panalungtikan

1.3.1 Tujuan Umum

Unggal kagiatan tangtuna miboga tujuan anu pasti. Tujuan diayakeun ieu panalungtikan téh nya éta pikeun ngariksa budaya katut kasenian nu hirup di masarakat, hususna dina ngamumulé kasenian Lais.

1.3.2 Tujuan Husus

Tujuan husus dina ieu panalungtikan, nya éta ngadéskripsikeun:

- 1) kasang tukang sajarah kasenian Lais;
- 2) prak-prakan kasenian Lais;
- 3) ajén seni anu nyampak dina Kasenian Lais;
- 4) larapan hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII;

1.4 Mangpaat Panalungtikan

Unggal panalungtikan dina hakékatna mah ngabogaan tujuan, di sagédéngneun ti éta ieu panalungtikan téh miboga mangpaat, nya éta:

1. sacara téoritis, panalungtikan ieu dipiharep bisa ngeuyeuban kamekaran paélmuan budaya Sunda dina widang kasenian, utamana kasenian Lais.
2. sacara praktis, panalungtikan ieu bisa ngeuyeuban bahan pangajaran basa Sunda di SMA hususna dina kaparigelan maca bahasan pikeun siswa, muka wawasan masarakat, bisa nambahan pangaweruh yén aya pintonan anu unik, sarta masarakat modéren bisa mikanyaho ayana kasenian Lais boh tina bacaan boh tina niténan sacara langsung.

1.5 Raraga Tulisan

Siti Nurani Hikmah, 2013

Anjen Seni Dina Lais Di Kabupaten Garut Pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Sistematika panulisan dina nyusun skripsi, diantarana:

BAB I. Medar ngeunaan kasang tukang masalah, watesan masalah jeung rumusan masalah, tujuan panalungtikan, mangpaat panalungtikan, jeung raraga tulisan.

BAB II. Medar ngeunaan tatapakan tiori ngeunaan ajén seni, jeung bahan pangajaran maca.

BAB III. Métode panalungtikan medar ngeunaan métode panalungtikan, téknik panalungtikan, instrumén panalungtikan, désain panalungtikan, sumber data, wangenan operasional, jeung léngkah-léngkah panalungtikan.

BAB IV. Ngadéskripsikeun data jeung medar hasil panalungtikan ngeunaan kasang tukang sajarah kasenian Lais, prak-prakan kasenian Lais, ajén seni dina kasenian Lais, jeung larapan hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII.

BAB V. Medar kacindekan jeung saran.

DAFTAR PUSTAKA

Siti Nurani Hikmah, 2013

Anjen Seni Dina Lais Di Kabupaten Garut Pikeun Bahan Pangajaran Maca Bahasan Di SMA Kelas XII
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu